Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 1565/25
14.5.2025. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Предрага Васића, председника већа, Валентине Тодоровић Воркапић и Мирославе Вучетић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Ивошевић, адвокат из Београда, Проте Матеје 11, против тужене Републике Србије, Министарство одбране, Управа за војно здравство, Војно медицинска академија из Београда, Трг Николе Пашића бр. 13, коју заступа Војно правобранилаштво из Београда, Тимочка бр. 15, ради заштите од злостављања на раду, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П1 бр. 105/21 од 25.12.2024. године, у седници већа одржаној 14.5.2025. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П1 бр. 105/21 од 25.12.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Вишег суда у Београду П1 бр. 105/21 од 25.12.2024. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је у периоду од децембра 2000. године до јануара 2005. године и у периоду од 24.6.2008. године до 1.3.2019. године претрпела злостављање на раду код послодавца тужене, тако што је запослени ББ, злостављао на начин што је својим понашањем: најпре неоправдано критиковао начин рада тужиље, омаловажавао рад тужиље пред колегама, омаловажавао саму тужиљу обраћањем тужиље уз вику и претњу и називајући је погрдним именима, а све пред колегама, сексуално узнемиравао тужиљу

уносећи јој се у лице и удварајући јој се физички онемогућавао тужиљу да својевољно напусти канцеларију, правио распоред дежурства и распоређивао тужиљу на дежурства мимо законске процедуре о скраћеном радном времену у ком режиму рада је припадала тужиља, као и да је тужиља својим нечињењем утицала да се описано злостављање не спречи и заустави, што је за последицу имало онемогућавање тужиље у остваривању својих законских права, чиме је вређано достојанство и професионални интегритет тужиље, те је таквим поступањем стварано негативно окружење које је утицало на тужиљин част и углед, као и на погоршање њеног здравственог стања. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се објави ова пресуда у дневним новинама "Политика" о трошку тужене Републике Србије, Министарства одбране, Управе за војно здравство, Војна медицинска академија. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавеже тужена да јој, на име накнаде нематеријалне штете исплати и то: износ од 150.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, са законском затезном каматом почев од 25.12.2024. године, па до исплате, износ од 150.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због повреде слободе и права личности и то достојанства на раду, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате и износ од 150.000,00 динара на име претрпљеног страха, са законском затезном каматом почев 25.12.2024. године, па до исплате. Ставом четвртим изреке обавезана је тужиља да туженом исплати трошкове парничног поступка у износу од 258.750,00 динара.

Против наведене пресуде, тужиља је благовремено изјавила жалбу због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлогом као у жалби.

Тужена је поднела одговор на жалбу.

Испитујући правилност и законитост ожалбене пресуде, у границама овлашћења прописаних чланом 386 став 3 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...55/14), Апелациони суд у Београду, као другостепени суд, оценио је да је жалба тужиље неоснована.

У поступку доношења ожалбене пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које Апелациони суд као другостепени суд, пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка које би биле од утицаја на правилност и законитост ожалбене пресуде.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку тужиља се налази у радном односу код тужене на радном месту лекара специјалисте инфектолога од 30.6.2008. године, те је дужи временски период у континуитету и то у периоду од децембра 2000. године до јануара 2005. године, када је била на специјализацији код тужене, као у периоду од 24.6.2008. године до 1.3.2019. године изложена злостављању на раду од стране запосленог ББ, а које се између осталог огледа у онемогућавању одговарајућег комуницирања (обраћање уз вику, претњу и вређање, онемогућавање изношења мишљења и сл.), нарушавању међуљудских односа, нарушавања личног

угледа и професионалног интегритета, нарушавања здравља, као и у понашању које се може сматрати сексуалним узнемиравањем. Тужиља је још 30.6.2008. године примљена у службу на неодређено време у Војно медицинску академију на Клинику за инфективне и тропске болести, а тужиља се дана 22.11.2012. године обраћала послодавцу због ББ који је 21.11.2012. године због неслагања у лечењу пацијента вређао исту назвавши је битангом, нерадницом, срамотом клинике, уз претњу да ће је ударити, те је истом 7.12.2012. године због наведеног изречена опомена од стране начелника Клинике за инфективне и тропске болести тужене. Тужиља се и 30.6.2017. године обраћала декану Медицинског факултета ВМА поводом ситуације што јој је ББ рекао да јој статус наставника сарадника продужен за период 2016 – 2017 година, а претходно је истекао у јулу 2016. године, те је држала наставу и вежбе студентима, да би на крају школске године стигли платни спискови на којем није била ни она, ни др. ВВ, те како је у разговору са правником у Деканату речено да им уговор није продужен, да их нема на списку и да нису ни могле да држе вежбе студентима, јер им је истекао уговор, те се иста 3.7.2017. године обраћала начелнику групе из разлога што ББ није хтео да јој потпише годишњи одмор, а како је направила измену у отпочињању одмора померивши исти за један дан од првобитно траженог, а коју измену је усмено претходно пред свима дозволио. Из обавештења Инспектората одбране Министарства одбране РС од 13.12.2018. године, утврђено је да је овде тужиљи решењем тужене од 9.2.2012. године признато право на скраћено радно време у трајању од 35 сати недељно, почев од 1.1.2012. године, али јој је, упркос томе у току 2018. године наложено да врши стручна дежурства од два до пет пута месечно, као и да је она та стручна дежурства извршила за шта јој је исплаћена прописана накнада за стручно дежурство, али да иста уопште није смела бити ангажована за то, те је тужена поступила супротно одредби члана 53 став 4 Закона о раду. Поред тога, утврђено је да је на захтев тужиље, одређено да се против одговорног лица које је поступило супротно Закону о раду покрене поступак за утврђивање дисциплинске одговорности, али је наредбом тужене од 10.9.2019. године обустављен поступак против ББ из разлога што исти није могао испоштовати одредбу члана 53 став 4 Закона о раду, јер би тиме нарушио обављање здравствене делатности и угрозио здравље пацијената. Тужиља је дана 23.1.2019. године туженог поднела захтев за покретање поступка за заштиту од злостављања због догађаја ближе наведених у тужбеном захтеву, због нереаговања тужене из наведених разлога дана 12.4.2019. године поднела пријаву, али из дописа тужене од 21.5.2019. године је утврђено да је тужиља упућена на суд, а како стране у спору, тужиља и ББ нису одредиле посредника да се сматра да поступак посредовања није успео. Током поступка саслушани су сведоци ББ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ и ЖЖ, као и тужиља саслушана у својству парничне странке, као што је одређено и суочење сведока ББ и тужиље. Из налаза и мишљења судског вештака др Марије Инес Јовановић од 29.1.2020. године, утврђено је да је понашање запосленог код тужене код тужиље изазвало стање пролонгираног стреса уз симптоме и знаке депресивног поремећаја, а тужиља је током епизода дешавања описаних понашања запосленог ББ, сем психичких тегоба трпела и страх и то јаког интензитета јер је понашање наведеног запосленог према њој указивало на непријатељство, нетрпељивост, ниподаштавање, тежњу да је увреди, понизи и деградира, као и да је наведени страх јаког интензитета трајао укупно 5 дана, а страх средњег интензитета у смислу забринутости за будућност, напредовање на послу и сопствено здравље трајао је укупно 3 месеца. Спорни догађаји и претрпљени страхови, међутим нису оставили трајне последице на психичко функционисање тужиље.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби члана 4, 6, 13, 14, 22, 29, 30 и 31 Закона о спречавању злостављања на раду и одредби члана 10, 11, 12 и 13 Правилника о правилима понашања послодаваца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду ("Службени гласник РС" број 62/2010), нашао да је основан приговор застарелости за радње злостављања за период од децембра 2000. године до јануара 2005. године, јер је протекао рок за судску заштиту прописан одредбом члана 22 закона о спречавању злостављања на раду, док је приговор застарелости неоснован за период од 24.6.2008. до 1,3,2019 године, а да су радње које је тужиља означила као радње злостављања у смислу одређивања дежурстава, као и одобрења годишњих одмора у вези са појединачним правним актима послодавца што се не може квалификовати као злостављање на раду, те да лице које је окарактерисано као злостављач ББ је надређено лице тужиљи и као такво има овлашћења да даје упутства, мења терапије пацијената осталих лекара ако мисли да је то за пацијента боље и да је против истог, а по захтеву тужиље због распореда дежурстава обустављен дисциплински поступак из разлога што исти није могао испоштовати одредбу члана 53 став 4 Закона о раду, јер би тиме, у спорном периоду, нарушио обављање здравствене делатности и угрозио здравље пацијената. При томе, да би се нека радња окарактерисала као радња злостављања, потребно је између осталог, да постоји континуитет у радњама, односно трајност радњи и њено понављање што овде није случај, с обзиром на то да из исказа саслушаних сведока произилази да је комуникација ББ са тужиљом као и осталим запосленима понекад била са повишеним тоном који је тужиља субјективно доживела као увредљив, али да његова намера очигледно није била усмерена у циљу повреде достојанства тужиље, нити је услед таквог понашања запосленог код тужене, тужиља раскинула радни однос, посебно имајући у виду да је тужиља у спорном периоду несметано напредовала и да је ББ није спречавао у томе, насупрот томе оцењивао је највишим оценама. Ово посебно, јер из исказа саслушаних сведока произилази да је и тужиља појединим видовима свог понашања озбиљно допринела стварању тензије на послу, а субјективни доживљај тужиље и њени лични психофизички доживљаји нису од утицаја на постојање радњи квалификованих као мобизирајуће независно од начин на који их субјективно доживљава, јер су ове радње објективног карактера, а тужиља током поступка није учинила вероватним да је тужена вршила мобинг према тужиљи, као што није доказала ни да је било сексуалног узнемиравања од стране ББ, јер из исказа саслушаних сведока произилази то нико никад није приметио, па тужиља није доказала наведене тврдње сходно одредби члана 231 Закона о парничном поступку. Стога је првостепени суд одбио захтев тужиље за утврђење злостављања на раду, а као акцесорне и захтев тужиље за објављивање пресуде у дневним новинама "Политика", као и захтев тужиље за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, због повреде слободе и права личности и достојанства на раду, као и на име претрпљеног страха и донео одлуку као у ставу првом, другом и трећем изреке ожалбене пресуде.

Првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку довољне и јасне разлоге које прихвата и овај суд као другостепени, у поступку њене жалбене контроле.

Како је прихватио чињенично стање утврђено у првостепеном поступку и закључио да је првостепени суд доносећи ожалбену пресуду правилно применио материјално право, Апелациони суд у Београду је у смислу правила из одредбе члана 396 став 2 Закона о парничном поступку оценио да у конкретном случају нема потребе за детаљним образлагањем пресуде.

Наводи жалбе не доводе у сумњу правилног ожалбене пресуде, нити пружају доказе за супротно.

У споровима за утврђивање злостављања на раду, у смислу правила о терету доказивања из члана 31 Закона о спречавању злостављања на раду, претходни услов неопходан за утврђење злостављања на раду јесте да тужиља учини вероватним да су према њој предузете радње злостављања на раду, онако како их је чињенично изнела у реферату тужбе и у току поступка, али и да су предузете радње имале правно недопуштен циљ, прописан одредбом члана 6 Закона о спречавању злостављања на раду. Доказ на нивоу вероватног на те околности представља материјалноправну претпоставку за пренос терета доказивања са тужиље на тужену, а што тужиља, по уверењу овог суда, није учинила у овој парници.

Супротно жалбеним наводима, а имајући у виду садржину исказа тужиље и саслушаних сведока, које је првостепени суд правилно оценио, тужиља није учинила вероватним да радње које тужиља квалификује као злостављање на раду од стране ББ и то: неоправдано критиковање начина рада тужиље, омаловажавање рада тужиље пред колегама, омаловажавање саме тужиље обраћањем уз вику и претњу и називање погрдним именима, све пред колегама, сексуално узнемиравање тужиље, прављење распореда дежурства и распоређивање тужиље на дежурства мимо законске процедуре о скраћеном радном времену у ком режиму рада је радила тужиља, представљају мобинг. Наиме, тужиља није учинила вероватним да је понашање ББ било високог интензитета и усмерено искључиво лично на тужиљу, будући да је из исказа саслушаних сведока утврђено да се ББ подједнако понашао према свим запосленима. Лични анимозитет, спорадични конфликти у опхођењу према колегама су саставни део процеса рада у сваком колективу. Критика рада запосленог не представља злостављање на раду. Субјективни доживљај критике представља индивидуалну реакцију која пре свега зависи од личних карактеристика појединаца, као и представа коју он има о себи. Понашање које представља злостављање на раду јесте правни стандард, чију садржину суд утврђује у конкретном случају.

У том смислу, првостепени суд је правилног става да наведене ситуације нису имале за циљ повреду достојанства, угледа и личног и професионалног интегритета тужиље, те самим тим не представљају радње злостављања дефинисане одредбом члана 6 Закона о спречавању злостављања на раду.

У конкретном случају и по оцени овог суда, тужиља своје тврдње да је ББ, као њој фактички хијерархијски претпостављено лице, у утуженом периоду извршио према њој радње злостављања на раду, није поткрепила доказима да је у спорном периоду трпела притисак, понижавање, омаловажавање рада и онемогућавање да извршава радне задатке од стране претпостављеног, будући да искази саслушаних сведока не

потврђују овакве тужиљине тврдње, па правилно првостепени суд у разлозима побијане пресуде оцењује да нема елемената злостављања на раду.

Ово посебно што је током поступка првостепени суд правилно утврдио да лице које је окарактерисано као злостављач је као надређено лице имало овлашћења да даје упутства, мења терапије пацијената ако мисли да је то за пацијента боље, као и имајући у виду да је против наведеног лица по захтеву тужиље због распореда дежурстава обустављен дисциплински поступак из разлога што он није могао испоштовати одредбу члана 53 став 4 Закона о раду у вези одређивања дежурстава тужиље јер би тиме нарушио обављање здравствене делатности и угрозио здравље пацијената у време проглашене епидемије. Такође, правилно је првостепени суд утврдио да намера ББ није била усмерена у циљу повреде достојанства тужиље, посебно имајући у виду да је тужиља у спорном периоду, несметано напредовала и да је ББ није спречавао у томе, већ напротив оцењивао је највишим оценама, а радње сексуалног узнемиравања тужиље се нису несумњиво могле утврдити из исказа саслушаних сведока, као ни приликом суочења тужиље са сведоком ББ. Стога, те по мишљењу овог суда, у конкретном случају, није остварен потребан степен вероватноће да би терет доказивања прешао на тужену.

У ситуацији када тужиља није учинила вероватним да су радње које квалификује као злостављање предузете из правно недопуштених циљева, нити да саме по себи имају мобизирајући карактер, другостепени суд прихвата закључак првостепеног суда да радње предузете од стране лица означеног као извршиоца злостављања на раду, не представљају злостављање на раду у смислу члана 6 Закона о спречавању злостављања на раду.

Жалбеним наводима тужиље се не доводи у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања, будући да се у претежном делу углавном коментарише оцена изведених доказа и износи неслагање са оценом изнетом у првостепеном поступку, потенцирајући да радње које су наведене у тужбу представљају акт злостављања на раду, а што је супротно чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку.

Како је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила објављивање пресуде у дневним новинама “Политика” о трошку тужене, као и захтев тужиље за накнаду нематеријалне штете услед претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, због повреде слободе и права личности и достојанство на раду, као и на име претрпљеног страха у односу конекситета са захтевом којим је тражила да се утврди да је претрпела злостављање на раду, то је првостепени суд правилно одбио тужбени захтев тужиље у целости и одлучио као у ставовима од првог до трећег изреке ожалбене пресуде.

Код наведеног, како се ни осталим наводима жалбе не доводи у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања ни правилност материјалног права, ожалбена пресуда је потврђена у ставовима од првог до трећег изреке, а жалба тужиље одбијена као неоснована.

Потврђена је и одлука о трошковима спора садржана у ставу четвртом изреке

ожалбене пресуде, јер је донета правилном применом одредби члана 153 и 154 Закона о парничном поступку.

Како трошкови састава одговора на жалбу нису били потребни, то је одбијен захтев тужене за накнаду трошкова састава одговора на жалбу и донета одлука као у ставу другом изреке ове пресуде.

Код изложеног, применом одредбе члана 390 и 165 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11...55/14), одлучено је као у изреци ове пресуде.

Председник већа-судија
Предраг Васић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић